

שנפל לחוכו כדי לחרך הפת או הצלי אם היה נוגע בהם אף על פי שנלא גריפה היה אפשר לאפות ולללות בו כיון שהיה מחמך מותר לגרפו דחשיב טלטול לצורך ומשמע מדברי רבינו דכי מן (משכיבין) [מכשין] אלא ואפר קאי אבל טיט אינו משכיב כיון דאין בו כדי לחרך הפת כי משכיב ליה הוי מטלטל שלא לצורך ואסור ואף על פי שרש"י כתב משכיבין את האפר והעפר ומדנקט עפר משמע דאטיח קאמר דמשכיבין רש"י לטעמיה דלא אסר לגרוף אלא משום דמתקן מנא אבל לא משום טלטול דכיון דאית ביה צורך כל דהו שלא יגע צפת חשיב לצורך לענין טלטול אע"פ שאין בו כדי לחרך ורבינו סובר כהרא"ש דטעמא דאין גורפין

והאפר שבו כדי שיהא חלק ולא יגע בפת. אבל אם צריך לגרפו אפילו אם אפשר לאפות ולצלוח בו בלא גריפה ואינו גרפו אלא כדי ליפות הפת או הצלי שלא יגע בו הטיח ויחרך שרי. ודוקא בתנורים שלהן שהיו מדביקין הפת סביבם ואין צריכין לגרפן אלא מהטיח שנופל לתוכו אבל בתנורים שלנו שמכבין הגחלים בגריפתן אם אפשר לאפות זולתה אלא שרוצה לגרוף כדי

היינו צרימא דרב חייא בר יוסף וכמו שפירש הרא"ש דכיון דאין בו אלא משום איסור טלטול שרינן ליה לצורך אוכל נפש שלא ימך הפת והצלי אלא דקשיא לפי זה מה ענין זה למנור שנפל בו טיט אפילו לא נפל בו טיט הוה ליה למיתני דמותר להשכיב האש והאפר שלא יגע צפת ולרש"י יתא דאחא לאשמועינן דמותר להשכיב הטיט שנפל בו ואין צוה משום מתקן מנא ואפשר דמנא דמתניתיין מילי מילי קתני והך דמשכיבין האש והאפר קאי אבל מנור צו"ט דמותר להשכיב האש והאפר אלא דלישנא דמתניתיין דמני צה אין גורפין מנור וכיריים אבל מכשין לישנא דאבל משמע דקאי אנפל בו טיט דאין גורפין אותו אבל מכשין ויש לומר דאשמועינן הכא במנור שנפל בו טיט דמותר להשכיב האש והאפר ולא חיישינן דילמא אחא נמי לגרוף את הטיט או להשכיב גם העפר דאסור בטלטול:

הוי משום טלטול ואם כן משכיבין נמי לא דהא מטלטל ומפני כך לא הזכיר גבי משכיבין אלא אש ואפר שהם מותרין בטלטול כנ"ל. ובסוף סימן זה (רמב"ד ורמב"ם) אכתוב שרבינו חס פירש דהא דמתן אבל מכשין אפילו בשהיה אפשר לעשותו מאתמול שרי: גרס"ג צפרק אין דין (כמ:) דרש רב חסדא אחד סכין שנפגס ואחד שפוד שנרלס ואחד גריפת המנור צאנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן. וכתב הר"ן (טו: ד"ה דרש) גריפת מנור שנפל לתוכו מהטיט שלו ולא היה יודע מצעוד יוס כך כתב רש"י (ד"ה ואחד) אבל הרב בעל התוספות [אין] אסר אלא בשנפל ביום טוב ואפשר שאף רש"י לזה נחמין שנפל הטיט לחוכו ביום טוב אלא שלא היה יודע מצעוד יוס שיפול שאילו היה יודע היה מתקן. והרב המגיד כתב צפרק ג' (ה"ה) בשם הרשב"א (ענה"ק בית מועד ש"ב סי' ו) דהא דשרי לגרוף דוקא בנפל ביום טוב ורבינו ד"ה*] לא חילק בין נפל ביום טוב לנפל מערב יוס טוב לפי שמעשה דרבי חייא כך היה ולא דוקא ביום טוב ע"כ: ודוקא בתנורים ש"הם שהיו מדביקים הפת סביבם וכו' אב"ב בתנורים ש"הם שמכבין הגחלים בגריפתם אם אפשר לאפות זולתה וכו' אסור. יש לתמוה דנהי שכתב הרא"ש (פ"ד סי' ה) דגריפה שלנו לא היו מתיירס האמוראים בשביל פת היינו אי הוה אפשר לאפות בלא גריפה אבל כיון שסתם מנורים דידן אי אפשר בלא גריפה כשכתב הרא"ש הילכך מותר משמע דכלל מנורים דידן מותר דאין גם אחד בהם שלא יהא צריך גריפה ואם כן כך הוה ליה לרבינו לכתוב אבל מנורים שלנו כיון שאי אפשר לאפות בהם בלא גריפה מותר וכך כתב רבינו ירוחם (נ"ד ח"ד לה.) ולא הוה ליה לרבינו לכתוב אם אפשר לאפות זולתה אסור דמשמע דבתנורים דידן משכחת שאפשר לאפות בלא גריפה ולימא דכפישית: וברא"ה דגריפה דידן אחר שגרף ריבוי האש והאפר אין לטבול המכבדת במים ולחזור ולגרוף מפני שאו לא נשאר אלא מעט אפר ואש והיה יכול לאפות הפת או הצלי בלא גריפה ואין מכבדין אותו אלא כדי שיהא הפת יפה ונמצא שהוא מכבד גחלים שלא לצורך אוכל נפש ואסור אם אינו צריך להפיג חום המנור. ומיהו לכבד בלא טיבול המכבדת במים שרי אף על פי שכבד טיבולה מתחלה כיון שנתגוללה באפר וגם על ידי חום האש שוב לא נשאר כח במים שבה לכבד הגחלים וכן אם הוסק המנור ביותר ומטבול המכבדת במים להפיג חום המנור שרי וכמו שכתב רבינו בצמון. ונראה דבענין זה הוי שריית המכבדת שכתב רבינו בשם רבינו מאיר [מרוטנבורג] דשרי: ואפשר שמ"ש רבינו אם אפשר לאפות זולתה וכו' אסור. נמתוין לטיבול המכבדת במים פעם שנית שכתבתי דאסור דכהאי גוונא משכחת בתנורים דידן גריפה אסורה. אבל הרב המגיד כתב צפרק ג' (סג) בשם הרשב"א (סג) לגרוף המנור מן האפר והגחלים לאחר הסקה יראה לי שהוא מותר ואף על פי שהוא מכבד אי אפשר בלא כן וכשם שמותר להצטיר לצורך אוכל נפש הן והרי זה כמניח בשר על הגחלים וכן נהגו עכ"ל. ונראה מדבריו שגורף דכרכו בחול ואינו חושש:

ח וכו' ודוקא בתנורים ש"הם וכו'. כ"כ הרא"ש אלא דהב"י הקשה על לשון רבינו שאמר אם אפשר לאפות זולתה וכו' דהא בתנורים שלנו אי אפשר לאפות כלל בלא גריפה כמו שכתב הרא"ש והרב המגיד צפרק ג' משם הרשב"א ומירך דרבינו מדבר בשגרף כבד ריבוי האש והאפר דשוב אין לו לטבול המכבדת במים פעם שנית אם אינו צריך להפיג חום המנור אלא ליפות הפת והצלי: וזה שכתב אם אפשר לאפות זולתה וכו'. ולפי עניות דעתי נראה דאף צאנו מטבול פעם שנית במים אלא חוזר ומכבד שנית הגחלים הקטנים והאפר ליפות גם כן אסור כיון דיכול לאפות זולתה ועוד יש לומר דאף במכבד פעם אחת בלבד קאמר דאם המנור גדול והגחלים מונחים במקום אחד במנור ושאר המנור פנוי דיכול לאפות הפת בלא כיבוד אלא דאחא לכבד הגחלים כדי שלא יהיו סמוכין לפת שמא יהא נחרך בקצתו דאסור: וראב"ד קשיא לי טובא לדעת הרא"ש דמחשב כיבוי זה לצורך אוכל נפש אם כן פשיטא דהותר אף שלא לצורך במתוך אם אית ביה צורך קצת כדין הוצאה והצנעה ושאר מלאכות כדלעיל ריש סימן תצ"ה אם כן אם בא לגרוף כדי שיהא הפת נאה למה יהא אסור דאף למה שכתבו התוספות (יב: ד"ה ה"ג) בשם רבינו חננאל (ענין) ורבינו חס דבעינן שיהא לצורך שמחת יו"ט הא ודאי דבפת נאה אית ביה יותר שמחת יו"ט מצטויל לגבי הוצאה ואפשר ליישב על פי דברי התוספות צפרק ב' (ריש דף כ"ג) ד"ה על גבי חרס דיש לחלק בין הצנעה לכיבוי וזה לשונם ואפילו למאן דשרי הצנעה שלא לצורך כלל צירושלמי (פ"ה ה"ט) היינו לפי שיטתו פעמים לצורך אוכל נפש אבל כיבוי דלעולם אינו לצורך מיקון אוכל נפש ודאי אסור לכולי עלמא צו"ט וכו' ואף על פי דכתב הרא"ש דכיבוי לצורך אוכל נפש מותר אפילו לרבנן מכל מקום אינו דומה להצנעה דאי אפשר לתקן האוכל בלא הצנעה ולפיכך אמרינן ביה מתוך אבל הכיבוי אינו מתקן האוכל נפש דפשיטא דאם לא היה צריך לכיבוי היה גם כן

פרישה

ולגרוף מפני שאו לא נשאר אלא מעט אפר ואש ונמצא שהוא מכבד גחלים שלא לצורך אוכל נפש ואסור אם אין צריך להפיג חום המנור ומיהו לכבד בלא טיבול המכבדות במים שרי אעפ"י שכבד טבולה מתחלה כיון שנתגוללה באפר ואפשר שמ"ש רבינו אם אפשר לאפות וכו' אסור נחמין לטיבול המכבדות במים פעם שנית דאסור אף בתנורים דידן:

הגהות והערות

ד"ה דהיינו הרמב"ם חולק על רש"י וסבירא ליה כהרא"ש ועיין לחם משנה שם ובבאור הלכה ד"ה כיון שהיה: הן זה לשון הרשב"א כך מותר לכבות לצורך אוכל נפש והב"י קיצר ברבריו:

לצורך אוכל נפש כמו בשאר אומרי כמפורש בביצה דף כ"ג. ולקמטין שלא לצורך בשול אלא משום תפסר תצנו הוא כמו כתיב והצו לגמרי ואם כתיב לגמרי אמר אמר גם לקמטין.

יורו מברכ בנה"ט.
 גשוע פיינשטיין

בענין דערוו דרווח
 סימן קסו

כ' מרווחו תרפי' ליובא.
 ענף א
 מציב ידידי הרב הגאון המפורסם מהר"ד שמעון סרעבניק שליט"א הנאביד האדוק.

דבריהם במקום כרת שאינו חייב כרת והאיל רובנו אסור לו שכ"כ מאחר שאסורו לדרות יפטר מסקילה. ואם שם הוא אנוס עכ"פ מחמת האיסור רובנו אכל הכא ככר עשה מעשה העבירה ואם יחלה אח"כ והיא היה חייב.

הנכון לעד דראיתם היא מה דאמר האה בכל אופן אי שכבר היה יכול ליהנות וליסור קודם ערב הפסח ולא היה במידי שלא חש למצות פסח שתיב כרת כה"ג כדאיתא בפסחים דף ס"ט וא"כ איך אסור רבנו כשחור בו בע"פ שחל בשבת ודעה ליהנות ולקמטין פסח ח"ה יתחייב כרת. בשלמא בשול שביעי שלו בע"פ גיחא מה שלא יתחייב כרת דהוא אנוס כיון שאסורו אכל בשול שמיני שלו בע"פ ועבר אחריו במידי ולא היה שעה אין לפטור מחמת אנוס דהא אחריו לא היה אנוס ומ"מ אסור רבנו משום דכיון שעכ"פ נמנע ענה מחמת האיסור דרבנו לא יתחייב כרת. איברא דלדעת הרמב"ם מ"פ מק"פ ד"ו אין ראייה מה דהא סובר שאף בחול שחל שמיני שלו בע"פ ולא היה קודם לא יועיל מה שיהו ויסתר ע"פ דעכ"פ לא יוכל לקמטין תפסח וא"כ לא יפטר מכרת אף אם חייבו לו אכל חוסי' לשיטתיהו בפסחים דף צ"ו ודף צ"ב דאף בשביעי ע"פ אם היה ויסתר חייב להביא פסח ואם לא יסתר חייב כרת לכן מוכיחין שפיר מזה

שלא התירו בשמיני ע"פ כדי להצילו מכרת שאף בכ"ג נפטר מכרת. ולקמטין נמי כ"ג שחל בשול שלא התירו הוא בשמיני שחל כ"ג שחל בשול להצילו מכרת אם במידי לא הוה בשביעי. וכן יש להוכיח מאימל שאסור אף אם במידי לא היכי איתמל.

ולפי"ו יש להוכיח לפטור מה שנחמק כתר"ה בכונתו הוסי' בוא שכתב שלא ישמע לנו אם הוא גם מותר לכחלה כ"י לתנצל מסקילה. דהא הוא ע"י אחרים ומ"מ אם לא היה נפטר מכרת סכרי הוסי' שלא היו אסורין כדי להצילו מכרת וא"כ גם הוא מותרין אף אחרים כדי להצילו מסקילה. אך הוא רק לפירוש לשון לא ישמע שבקמטת הוסי' אפ"ה או כדי לתנצל מסקילה מותרין אף אחרים לדרות כרת מ"פ כמו שכתב הוסי' שד"ו מותרין אחרים להות ע"י כדי להצילו מכרת. אבל אם אינו רוצה אף אחרים לדרות שרוצה שיאמא אף שיתחייב סקילה אין להוכיח כרת משם והם ח"ה ח"ה בו אכל הוא עשויין עברין הוא ולא איכפת ליה שסיקלוהו אפטר אין מחייבין אחרים להצילו וא"כ אמר להם לדרות שהוא חלול שבת כדי שינצל מסקילה.

והנה הבר"ה באר"י מ"י ש"י הביא שדעת הרשב"א שאסור לחלל שבת כדי להציל מעבירות אף אם אח"כ כשיפסידו ותמר דנה תעבר במידי, ואף לשיטת הוסי' שכתבי שמתוך כרמטיק שם הכ"י הוא דוקא בלא פשעה אבל בפשעה לכ"י אסור. וא"כ מפורש שהוכ"פ עשבר במידי אסור לאחרים לדרות כדי להצילו שאסור סקילה וכתיב וא"כ מוכרחין לחלק מזה שאסור הוסי' הויה מותר להנות כדי להצילו מכרת משום שהתם חור בו ורוצה לייסם מצות ק"פ ולא להתחייב כרת אבל הוא שבמכר רוצה לעבור עדיין אין מחייבין להצילו מכרת מצד מ"פ שחור מ"פ משם הוא יהוצוהו כ"ד נמי אין מחליין כדי להצילו. דהא לשיטת הוסי' גם להצילו בו שחור מ"פ משם הוא יהוצוהו כ"ד נמי אין מוכרין נחשב מ"פ דא"כ מ"פ סכרי דאם לא היה נפטר מכרת באיסורים היה מותר להנות כדבריהו הא פשע ואין אומיין לארם תשא כ"י שיהיה תכרד בפשע. וגם אם אומיין אף בנפטר היו אומיין כדי לכוותו אלא דהא שהיה מותר מצד מ"פ משום דעונש כרת הוא לא למות במוצא ימים ומ"מ כותב חכמי שאף להוסי' דוקא בלא פשעה אבל בפשעה שרוצה להמר מצינו הטוב אין לחלל שבת להצילה מכרת. וא"כ גם בהתירו בו שסיקלוהו אין לחלל שבת להצילו מאחר שרצה בכ"י ל"הוסי' כ"י כרת כמו סקילה. ולכן אם נמצא שאף בפשעה ובדרת להמר מחליין

שבת להצילה ע"י צעירי השלחן שכתב שצ"ע בשיעור הוא רק מטעם שחלול שבת מצד מ"פ יש עור שפם שחלל שבת אחר כדי שתשפוט שבתו דכל ימי ח"ה הוה תשפם שייך אף בפשעת אבל לא שייך זה אלא התם שאם לא יניחה להמר לתאוה עונה השמור אחר כל דיני התורה כמו שאירע הרבה מעשים כאלו אבל הוא שחילל שבת ועדיין רוצה לחלל לא שייך כ"כ טעם זה דיותר קרוב שפם בשבתות האחרות יחלל וא"כ אדרבה נלקללהו. ולכן אף אם נסתפק בדרת להמר אין להסתפק בהא כל אסור לחלל שבת לשיטת הוסי'.

אבל להרשב"א שסובר דהא בהוציא בוח בחוקה ויש להחש שיפסידו להמר אין מחליין שבת להצילה וא"כ צ"ל דסובר דאין שייך בזה מקום נפש אף שהתחייב כרת. יש להסתפק בהתירו בו שחייב סקילה דהוא מ"פ משם אולי מותר ככל מ"פ דעלמא. ולדידה אין להוכיח מחמת אימל דהא אף אם לא יפטר מכרת באיסורים יהיה אסור לחלל שבת. ובכרת ריב"א בכיון שאסורו נפטר מסקילה סובר הרשב"א רק מסברא ככלמא כמפורש בחודשיו דף ג' ר"ה תא.

ומצא להם שבאר"י ששיטת הוסי' דגם כרת הוא מ"פ. אף אם יש לחוש שיפסידו רק לעבור פסח אחת חלול שבת במידי או זנות דאשת איש שהוא איסור כרת רשאין לחלל אף איסור שבת כמו שמחליין לכל מ"פ דעלמא. דהא לא משום שלא יעבור עבירה בעולם מחליין דהוה גצור שיהיה חלול להצילין איסור וזאת לנבי עבירת תבוא. אלא משום מ"פ של חברי כ"י שלא יתחייב כרת ויפסדו ימיו ולכן בכמה מלאכות. והוא דלא כממשע בבי' שם דגזון טעם להם שפותר לחלל שבת אף באיסור דארייתא משום שהוא איסור וזאת לנבי המרה חלול שבת דכל ימיו. ולפי"ם שבאר"י לדעת הוסי' א"כ לוח דאף אם אין לחוש רק שתעבור עברה אחת וברת במידי הוא מ"פ ומחליין שבת להוסי'. וצריך להמר שח"כ לא הוצרך להמר שהוא איסור וזאת לנבי כל הימים ואם אין לחוש רק לעברה אחת אסור לחלל אבל דעת הוסי' הוא כדבריהו.

ענף ב

והנה בתור בו ורוצה לדרות ולא יספיק בעצמו לדרות כל הככות קודם שתאמא אחת מהן שלכן אח"כ שתחירו לדרות בפסקא דגמי יתחייב סקילה וכרת אם לא יורה להוסי' יהיו מותרין גם אחרים לדרות כדי להצילו מסקילה וברת כדסברי דהיו מותרין

להות כדי להצילו מכרת מאחר דחור בו. ולהרשב"א בלא חתור בו אסור דהא לדידה לא נחשב כרת מ"פ כדסובר בהוציא בוח בחוקה שאין מחליין. ובתירו בו יש להסתפק דהא בחוקה שחור בו אם לא יספיק לדרות קודם שתאמא סכתו שחייב סקילה דהוא כמו חור בו אחר שכבר נאמא דלא מנינא חשבה ליפטר מצינות ב"י כדאיתא במכרת דף י"ג וא"כ אף שחור בו קודם שנאמא אם היה סמוך כ"כ שא"כ לו לדרות קודם שתאמא נמי הוא בחור בו לאחד שנאמא חייב סקילה ולכן אם ע"י אחרים יספיק לדרות יש להסתפק להרשב"א אם ע"י אחרים או להצילו מצינות כ"ד אין דין מ"פ אף בחור. ומסתבר דבדחור גם להרשב"א מחליין ובלא חור אין מחליין דהא להוסי' מוכרחין לומר כן ולא מצינו שהרשב"א יפלוג בזה ומותר נפיש פלוגתא ויפלוג רק בלא חתור ולתופי' יש גם לכרת דין מ"פ ולכן בהוציא בוח בחוקה ויש לחוש שיפסידו מחייב מחליין שבת להצילה וכן בחוביק פת במידי חתור בו שבצעמו לא יספיק רק ע"י אחרים מותרין אף האחרים אף בלא חתור אבל בתירו לא יפלוג.

ואין להמר להם שבאר"י שח"כ לא סבר כותם גם הוסי' לא סברי כותבי בוח שמחליין בין פשעה ללא פשעה להציל מהמרה וגימא דמאור דסברי כרת נחשב מ"פ מחליין אף בפשעה ולא חתור ולא כותבי לדידהו דהא סבל הוא איסור מיתה דבי"כ הוא בקצור ימים וא"כ להוסי' יש לחושבו זה לפקוח גשע ומ"מ דק איסור וזאת מותר לחבר ליפטר כ"י שלא יאכל הע"ה סבל שהוא במיתה וגם זה חור רק כ"י שלא יאכל הע"ה טבל על יד כדאיתא בתוס' ורשב"ג פליג אף בזה אם אף בפשעה מחליין מצד מ"פ א"כ אף שלא ע"י חבר וגם איסור דבה מ"ל להתיר לחבר לעבדו כמו בכל מ"פ דעלמא. ואף דאיידי התם בעירובין דף ל"ב בראשית שהוא רק סבל מדבנן מ"מ והא שכן ח"ה גם בסבל דאורייתא באופן שחייב בלקוח דלא מצינו חלוק בזה שכנסל דאורייתא גם רשב"ג יורה מצד מ"פ אלא דהא מוכרחין להמר שגם להוסי' יש חלוק בין פשע במידי על איסור מיתה דטבל אסור לחלל לעבור מותר על איסור מיתה דטבל אסור לחלל

שבת כדי להצילו.
 ועיין בגמ"א מ"י ש"י מ"ק כ"ט שורה דברי הב"ח שתיקף דבשי' איירי שהתפירות שחמור ובמי' שכ"י איירי שרוצים לאונסא. ואדרבה בשאונסין אותה אומרים לאדם חסא בשבילו עיי"ש. ולפי"ם

הלכות יום טוב מימן תקיף תקיד

קואם נולד בשבת (לו) אסור ביום טוב שלאחריו:

תקיד שלא לכבות ביום טוב. ובו י"א סעיפים:

ק סוד כשם אחי
הרי יחיאל
א מהא דכפי אחי
מרכא ופזעה
בינה דף כ"ב
הר"ף ומכ"ס
ורמב"ן ור"י ירוח
כ"ב וכן הפסומו
רוב השוסקים
(וי"ט ס"ט ע"ג)

א יאסור (א) לכבות דליקה ב"מ"א יאפי"א אם רואה (ב) ביום שש שכתב נפשח ואין סכבין הבקעה (ג) ואפילו כדי שלא יתעשן הבית (ד) או הקדירה (ה) * יאו כדי לשמש (ז) סמור. הגם וי"א דוקא (ו) אם אפשר להגיל הקדירה בלא כיבוז אבל אם ח"א להגיל או לבשל הקדירה בענין אחר רק שיכבה (ג) (ז) מותר לכבות (ה"א) ומרדכי ור"ן ס"ב דבילה ורש"א וטור (ח) וכו"ל עיקר וכן בבית (ט) אם יתקף הבית (י) לא יהיה לו (י) מקום לאכול (יא) ויפסיד סעודתו מותר לכבות * אבל אם יש לו בית אחר לאכול (יב) * אסור לכבות משום הפסד ממונו (כ"י בשם ח"א *): * (וי"ט ס"ט ע"ג)

ב השכנה ג' כפי תר"א חוסר שהיה הסיסוף שקורין דובח"ק משום מכבה. והמ"א כתב לאסור משום מוגמר דאינו שוה לכל נפש ע"ש אבל בהשוכת דרכי נועם ח"א"ס ס' ק' כתב דמותר וליכא משום מכבה ולא משום מוגמר ע"ש. ופ"ל ס' תק"ב ס"ק ו' מש"ס. ולחוקהו הדובח"ק ביום"ט איסור גמור הוא ועמ"י

משנה ברורה

האפרוח לאויר העולם לא היה ראוי לכלום דאף הכלבים לא היו אוכלין אותו כשהוא בקליפתו: (לו) אסור ביום"ט שלאחריו. י"א דהוא (לו) מן התורה לפי שפ"י לידה זו הוכן לאכילה וכיון שבשבת ח"א לשחטו ולאכלו נמלא שהוכן בשבת לאכלו ביום"ט שלאחריו וכבר נתבאר דאין שבת מכינה ליום"ט. וי"א דהוא (לח) רק מדרבנן לפי שבשבת גופא הוא מוקף ואין יכול לאכול ולטקלם באותו יום כלל ואם נתירו ביום"ט נמלא שבשבת הכין ליום"ט:

א לכבות דליקה ביום"ט. למשום הפסד ממון לא הותר כיבוי ביום"ט: (ב) ביתו ששקף. היינו אפילו (ה) אין לו בית אחר לדור עם וימנע משמחה יו"ט אסור לדפסו דמ"מ לא חשיב זה לזרף אולם נפש: (ג) ואפילו כדי וכו'. ר"ל וכ"ש אם כוחו לכבות (כ) בשביל שחם עליו שלא ישרף כולו (ג) אף שדעתו שיאחר לבשל בו עוד הפעם באותו היום דאסור: (ד) או הקדירה. ולא חשיב כיבוי זה אולם נפש אף שאין לו מקום אחר להעמיד הקדירה עם (ד) מפני שאין כיבוי הקדעה מסייע כלום לאוכל נפש אלא מונע הדיקה ע"י כיבוי ואף דע"כ"ס לא גרעא דבר זה ממכשירי אוכל נפש שח"א לפשוטו מכבוד יום דק"ל דשרי ללקחון בסימון תק"ס כהג"ה ס"ל לדעה זו (ה) דלאו כל מכשירי אוכל נפש התירו אולם דוקא אותן שהן קרובין יותר לתיקון האוכל: (ה) או כדי לשמש וכו'. דאסור לשמש כפי הנר ואיתא בגמרא דאפילו (ו) אין לו בית אחר להוליח עם הנר ולא כלי לבפות על הנר. אפי"א אסור (ז) ואפילו היה כשילת מלואו. ועיין בה"ל: (ז) אם אפשר להגיל הקדירה. משישון גוון שיכול לעשות אש במקום אחר ולהעמידה עם או (ח) שיש לו עכ"פ מקום להשליך הבקעה לחוץ ולא לכבותה משום: (ט) מותר לכבות: ס"ל (ס) דוהו לזרף אולם נפש משום ומותר הכיבוז כמו שהחירה התורה לאפות ולבשל ועיין ס"ו ס' תק"ב דאש גדול ומקדיה להתבטל (י) וזרף להסיר משם קצת אף שפ"ו כודאי יכבה האש מהן שרי: (ח) וכו"ל. וכן העתיקו האחרונים וגם ברין שח"א הפתיקו בהרמ"א: (ט) אם יתקף הבית. מדדילג הרמ"א ולא כתב דינו גם לענין שישון הבית משמע דכזה מודה להמחבר (יא) דאף אם אין לו בית אחר אסור לכבות: (י) לא יהיה לו מקום. אבל אם ימלא מקום לאכול אפילו בבית פכו"ס אסור לכבות (מ"א) ובח"ר מסתפק בזה: (יא) ויפסיד סעודתו. אין ר"ל שיתקלקל סעודתו ויפסיד ע"י השריפה (יב) דכזה אפילו היה מולא אחר"כ מקום לאכול ג"כ שרי לכבות בשביל הסעודה גופא אלא מיירי שעלם הסעודה יכול להגיל כלי כיבוי הדליקה כלל ורק שבשביל שלא יהיה לו מקום לאכול יתבטל אלו סעודת יו"ט ואפ"ה שרי דוהו בכלל כיבוי לזרף אוכל נפש (יג) וזה"ה כשישרפו כלי אכילה (יד) ולא יכול להשיג כלים אחרים לסעודתו ג"כ מותר לכבות: (יב) אסור לכבות. ועיין לעיל

א או כדי לשמש. עיין פ"ב דאפילו אין לו פנה כדי לפנות הנר לתקום אחר ג"כ אסור כן עבדאר כש"ס ורמב"ם ואף שפ"א דכתב לסקל בני קדירה ובית אש אין לו מקום אחר וכו' לא חלק ש"ס דמורי נוס לאסור בכל גווי אכן ס"ו האריך בזה ודעתו דבעלם הכלכה גם בזה מותר לכבות אם אין לו פנה אחרת ורק שאין פזרין כן לאחרים ומיחו מדברי האחרונים [הא"ר וספר שלום והג"ר ור"א] מוכח דלא אסרו ע"ז לסקל בזה ורק ביום"ט שיש לו גליות דעת הרמ"א וא"ר להקל בזה משום דיש לסמוך על המתירין ביום"ט שני דשכ"א ור"ן דלקמיה ויבקרנן מתחיל מלמד להמחיר אף ביום"ט שני וכן דעת ח"א אש לא כש"ל מוגמר ע"ז או ליל עכ"ל או י"ס לפמוך על המתירין ביום"ט שני לכבות ואם יכול להדביק הכרות לפשוטו באכוסה כדי שידלק מהר לא יכבה וכן יוכל להפסיד הנר כמים וכשיגיש עם ממילא יכבה כ"ו י"ס להחיר ביום"ט שני לזרף תה"פ פ"י"ט סוד ועיין מה שכתבנו לקמיה: * אבל אם יש לו בית אחר וכו'. עיין כ"י שביחא דעת המרדכי בשם רבינו אלחנן דמיקל בשלל יהיה לו בית אחר לדור בו ביום"ט ולפי הגדלה לא פנך עליו רמ"א לסקל בזה דס"ל דוהו רחוק מעניני אוכל נפש: * אסור לכבות וכו'. עיין בהר"מ כפי תל"ז שמכריע כדעת הרשב"א והר"ן דכי ה"י דלכתל

א או כדי לשמש. עיין פ"ב דאפילו אין לו פנה כדי לפנות הנר לתקום אחר ג"כ אסור כן עבדאר כש"ס ורמב"ם ואף שפ"א דכתב לסקל בני קדירה ובית אש אין לו מקום אחר וכו' לא חלק ש"ס דמורי נוס לאסור בכל גווי אכן ס"ו האריך בזה ודעתו דבעלם הכלכה גם בזה מותר לכבות אם אין לו פנה אחרת ורק שאין פזרין כן לאחרים ומיחו מדברי האחרונים [הא"ר וספר שלום והג"ר ור"א] מוכח דלא אסרו ע"ז לסקל בזה ורק ביום"ט שיש לו גליות דעת הרמ"א וא"ר להקל בזה משום דיש לסמוך על המתירין ביום"ט שני דשכ"א ור"ן דלקמיה ויבקרנן מתחיל מלמד להמחיר אף ביום"ט שני וכן דעת ח"א אש לא כש"ל מוגמר ע"ז או ליל עכ"ל או י"ס לפמוך על המתירין ביום"ט שני לכבות ואם יכול להדביק הכרות לפשוטו באכוסה כדי שידלק מהר לא יכבה וכן יוכל להפסיד הנר כמים וכשיגיש עם ממילא יכבה כ"ו י"ס להחיר ביום"ט שני לזרף תה"פ פ"י"ט סוד ועיין מה שכתבנו לקמיה: * אבל אם יש לו בית אחר וכו'. עיין כ"י שביחא דעת המרדכי בשם רבינו אלחנן דמיקל בשלל יהיה לו בית אחר לדור בו ביום"ט ולפי הגדלה לא פנך עליו רמ"א לסקל בזה דס"ל דוהו רחוק מעניני אוכל נפש: * אסור לכבות וכו'. עיין בהר"מ כפי תל"ז שמכריע כדעת הרשב"א והר"ן דכי ה"י דלכתל

שער הציון

(לו) וכן הפנים כפסד מאתה מרדכי פ"ט: (לח) א"ר וכ"כ מ"א בשם הר"ן: (א) ב"י: (ב) גמרא: (ג) אור זרוע וביטע מקובלת: (ד) הר"א בחידושו: (ה) ר"ן בשם הרשב"ן פ"ט: (ו) וגם אין לו ממש לפשות ממילא לנפסוק [שם בגמרא] ואוסמי היתר המחמיר עיין לעיל כסימן שפ"ו ס"א ובמ"ב שם ועיין במחירי כאן: (ז) א"ר ופמ"ג: (ח) מרדכי: (ט) עיין בהר"א: (י) וגם הא"ר הפתיקו בסימן זה ומשמע מיניה דשום לגמרי לפנינו דאש אין לו פנה מותר לכבות: (יא) וגם הר"א והרשב"א שוכח ככ"י להחיר לענין שישון הקדירה והשמיטו דין שישון הבית משמע דדעתם לאסור בזה וכו' הר"ו. שוב ראיתי בב"מ שדפתי דלהמקילין לענין שישון הקדירה כ"י לענין שישון הבית אם אין לו מקום אחר לאכול עם אבל בהש"ן כפסוקי"ק בהרשב"א ויחא להדיא שאוסר כפיטון הבית ופשוט דכ"י הר"א והטור ששמיטו דין שישון הבית משמע ג"כ דס"ל להמחיר ולא בשאר מקילין כ"א המרדכי והר"ן א"כ פשוטא ניכח נגד המתירין וכל עמנו של הר"א שפליג על המחבר שפוסק כהר"ף והרמב"ם משום דהמקילין רכים הם ע"ש וכו' ואלו להשיך שוב רמתי ביום"ט שפוסק ג"כ לענין שישון הבית להמחיר: (יב) פ"ט ופשוט: (יג) מ"א ופ"א: (יד) דאש יכול להשליך אסור [הגר"ן]:

שר שאם לא כן
ר ביהרה שריא
ביצים מן האינו
של גליות סאבל
ים ב"מ ראשון
(זה) ודוקא ביו"ט
אסור מדאורייתא
ז שני אפי" ר"ה
ביצים גמורות
שוב (לו) אסור

יה לפי תומו:
כן (כו) וגם לא
תן המ"א דאפילו
אלא שיקר החשש
ל בינה דמתהילדא
ליום"ט ואסור מן
הר לויכא למיחש
שרי דאף אפ"ל
מסל"ת נאמן:
יבחי (כח) הרבה
הביצים שבימים
כשמסל"ת ואומר
בית ישראל ואם
אין ב"ר"ן ובמה"ש
שני אפילו ר"ה.
ס ביום ח' נאמן
בקילין בקביעה
וכו"ס במסל"ת:
(ד"ד) מותרות.
שלאחר השבת.
יום ונמלא שכר
דאף אם נגמרה
האכל כ"ו שלא
יותר כשנולדה:
זי שהוא מוקף
כזה עמד ע"ה
האפרוח

מתיק הג"ר ודלא
א"ר שכתב דמ"מ
ר"ל וכדכינו כ"ו
סס כשלים כ"ו
ג"ר"ו דכלל לפ"ת
וכ: (לכ) ובענין
דאשן של הר"א
מ"א: (ל"ט) תוס'

במכשירין ממש אבל כיבוי דליקה שלא יתעשן הבית
אע"ג די"ל דין מכשירין בנוגע מחלוקת ר"י ורבנן
כיון דל"ה צורך או"נ רק שנתרבה מלכם כמו
מכשירין, מ"מ בנוגע ניד"ד נראה דל"ד למכשירין
כיון שיי"ל בכיבוי צורך בעצם ולא לחיקון דבר אחר,
וא"כ הדדא קושיא לדוכתא דנימא מתוך.

וע"ב צ"ל דס"ל כטעם שכתבו הב"ח (נסי מק"ו)
והישוע"י (נסי מקי"ד) שמגזיה"כ שהוא ולא
מכשיריו ילפי' דלא שרי במתוך, וממילא כל מכשירי
אוכל נפש בכלל, וע"ע בפני יהושע דף כ"ג.

ד.

כיבוי הנר לצורך שינה.

ע"י 7 ← במ"ב וביה"ל ס"א מה שהכריע להלכה בענין
כיבוי הנר לצורך ד"א, דביו"ט ראשון אין
לסמוך על להקל כשיטת הט"ו, שכן רוב הפוסקים
הסכימו עם הרמ"א, ה"ה הא"ר ונה"ש וש"ע הרב
וקרבן נתנאל ועוד, אך ביו"ט שני היכא דא"א בענין
אחר יש לסמוך על הרשב"א והר"ן שכתבו לחלק
בין יו"ט ראשון לשני, כמש"כ הא"ר והפר"ח, (אבל
אם אפשר בענין אחר יש להחמיר גם ביו"ט שני
כמש"כ הח"א דאין לסמוך להקל אם לא שיצרו
מתגבר עליו או לצורך ליל טבילה).

וע"ע בתשרי ארץ צבי שכ"כ לענין כיבוי הנר לצורך
שינה, דאין להקל אלא ביו"ט שני שאז יש
לסמוך על שיטת הר"ן הנ"ל, הלום ראיתי בסי' שש"כ
שהעתיק מהגרש"ז בספרו מאורי אש שהחמיר בזה,
ונימוקו עמו דלא מיקרי צורך קצת רק אם הצורך הוא
חיובי, כלומר שהוא צריך את הדבר שבו עושה
המלאכה, אבל כל שעיקר כונתו לבער דבר מן העולם
כמו כיבוי נר כדי שיוכל לישן, שריפת חמץ ביו"ט של
פסח, קטילת יתושים המפריעים לאדם, אסור, ולא
הבינותי דמ"ש מכיבוי הנר לצורך דבר אחר שלדעת
כמה ראשונים הוא בכלל היתר מכשירין, ואפי'
החולקים נדחקו ליישב למה לא הותר במתוך (מ"ל 60
ג) ולא כתבו סברא הנ"ל, ועיינתי בסי' הנ"ל וראיתי
שלא כתב דבריו אלא בשריפת חמץ וע"פ הכלל שכתב

שם דטעמא דבעינן שהצורך קצת יהיה דוקא שיהיה לכל
נפש הוא משום דבעינן שיהיה מעין הצורך הגדול
שעבורו הותרה עיקר המלאכה, ולפי"ו כתב דכמו
שעיקר היתר ההבערה מאש המצויה דהיינו לצורך
או"נ הוא צורך חיובי כל' שהוא רוצה בהבערת האש
כדי שיוכל לאפות בו את פתו ולבשל בו את קדירתו
שהוא רוצה בהם אבל לא שרצונו הוא רק לכלות את
העצים, ה"נ בעינן שגם הצורך קצת יהיה ג"כ בחיוב
כלומר שהוא צריך את הדבר שהוא עושה בו את
המלאכה בשביל צורך קטן כגון הוצאת ס"ת ולולב
שהוא צריך להס"ת והלולב כדי לקיים בהם מצוה,
אבל עכ"פ ההוצאה הוא לצורך כזה שהוא רוצה
בקיומו של הספר והלולב והוי שפיר כמו הוצאת
מאכל לאכלו שהוא רוצה בהוצאתו בקיום המאכל, וגם
כאן כיון שהוא רוצה בקיום הדבר הוי שפיר מעין
הצורך הגדול, משא"כ שריפת קדשים והשבתת חמץ
אף דצורך מצוה חשיבא נמי צורך קצת, מ"מ אין זה
מעין הצורך הגדול דהיינו אוכל נפש עצמו דהא כל
ההבערות רוצה הוא בקיומו של האש וכאן הוי עיקר
הכונה והתכלית שיתבער הדבר מהר מן העולם, עכ"ד,
וכי"ו ל"ש רק בהבערה, אבל בכיבוי שעפ"י אף הצורך
הגדול אינו בחיוב אלא הוי מלאכה שאצל"ג ה"ה
בצורך קצת כה"ג אמרי' מתוך, וזו"ב.

ה.

**הקמת לחבת הגו במקום שיש לחוש
לחירוק המאכל.**

בענין אם מותר להקטין את האש ביו"ט, ע"י בשו"ת
אגר"מ ח"א סי' קט"ו דאם משום הפסד הגו
ודאי אסור, אבל אם כדי שלא ישרף התבשיל שבקדרה
מותר, ואף אם יכול להניח אש זה הגדול ולהדליק אש
אחר שיהיה קטן יכול להקטין אש זה ולא להדליק אש
אחר כי כשהוא לצורך התבשיל אין חלוק בין הדלקה
לכבוי כיון שגם כבוי מותר לצורך אוכל נפש כמו
בבשרא אגומרי כמפורש בכיצה דף כ"ג, ותמהו עליו
שדבריו נגד דברי המ"א ריש סי' תקי"ד סק"ב על הא
דכ' הרמ"א וי"א דוקא אם אפשר להציל הקדירה בלא
כיבוי, דהיינו בכגון שיכול לעשות אש במקום אחר,

הרי מפורש שהרי
האריך להשיג על
אסור מדאורייתא
שא"צ לגופה שהו
ה"ו, נמי אין טע
דמאחר ותרוייהו
אין מקום לחלק
הדברים כ' בל"א
כיבוי כגון שיסירו
אסור, משמע מ
אחר, אבל באין
אש אחר ולא

ונראה דהמ"א
לצורך ב
ומשו"ה עדיפא מ
הב"ח בסי' תק"ו
אינו נחשב כצורך
נמי חשיב מכש
ב

אבל הגאון בעני
בניד"ד לה
מבשלים בעצים ונ
כמה פעמים

ועוד יש לצרף
שלא לצור
אחרונים דהוה גו
נכבה, (ע"י משו' מה
שו"ת ישלל ענדי מ"ג
עלעקטרייק, וע"ע נש
שקן עיקר), ואף לד
במקום פסידא, מ'
דרבנן דהא הוי נ
פחס, ומ"מ למעט
מגדול

לא. עצה זו ראיתי

71 - 19

ביאור בענין כיבוי האש בתנור גאז ביו"ט

שלא אחז בהו האור שרי... חייב: אינו ד"ל פני שממחה כיבוי דלא הוי גרם כיבוי וגרם כיבוי ביו"ט שרי וכי' אלא היינו מעמא דבאוהו שעה שהא מתחמק ממנו מכבה קצת (מכסת אורז דאינו יכול לאנתווי כולי האי כי איכא שמן מועט בגו ולכך נראה לכיבוי עכ"ל. אבל לחתוך מקנדיליא של שעות בשעה שהיא דולק מותר לפי שאינו מכויש תאור שלה.

לפי זה מדברי התוס' אפשר להסיק שלש הנחות בענין מסתמק מן השמן: (א) איסורו אינו אלא מדרבנן משום "דנראה ככיבוי" (הוא דקתני "חייב" היינו מכת מדרות).

(ב) האיסור הוא במה שמיד נראה כיבוי במה שעשה וא"כ אין חילוק איך הוא מביא לידי כך, אם במה שמסלק דבר הבער, או מקרר תאור שמסביב הנה, או שממעט תאור (אוקסיגניעו).

(ג) אין איסור במה שממחה כיבוי. והרא"ש שם מקשה על תוס' ממתני' דשבת כמ' ב' דאיסור שפופרת הוא משום שמא יסתמק מהשמן שבשפופרת וכיון דהקצוה לנה חייב משום מכבה.

והנה הכא איסור הכיבוי הוא במה שממחה כיבוי הנה שהיה אינו מכויש מאור הנה כלל שהיה הנה לעולם מלא שמן ולכך אומד הרא"ש דמסתמק מן הנה חייב משום שממחה כיבוי. ואע"פ דכיבוי כזה יש פלוגתא דר' יוסי ורבנן במס' שבח (קכ, א') דרבנן סבדי דעושינו מחיצה בכל התלים בין מלאים בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה. ודבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאים מים שאינם יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכביין את הדליקה. והגמ' מביאה

דמחלוקתם היא בגרם כיבוי, דרבנן מתירין ודבי יוסי אוסר, מ"מ בענין שלנו דמסתמק מן השמן אפילו רבנן מודים דבהאי גרם כיבוי חייב דעד כאן לא פליגי ההם אלא משום דאינו נוגע בדבר הדולק אלא עושה דבר הוצה לו הגורם את הכיבוי כשתגיע שמה הדליקה אבל הכא השמן והפתילה שניהם גורמים את הדליקה והממעט מאחד מהם וממחה את הכיבוי חייב עכ"ל.

של שעות אבל אינו חייב אם נוטל מבר דולק חתיכות חלב שרוחק מן הפתילה וע' בהנה"ח שם ובתפארת שמואל דלפי הרא"ש חייב אם חוזק מקנדיליא גורמים את הדליקה והממעט מאחד מהם וממחה את הכיבוי חייב עכ"ל.

של שעות אבל אינו חייב אם נוטל מבר דולק חתיכות חלב שרוחק מן הפתילה וע' בהנה"ח שם ובתפארת שמואל דלפי הרא"ש חייב אם חוזק מקנדיליא גורמים את הדליקה והממעט מאחד מהם וממחה את הכיבוי חייב עכ"ל.

של שעות אבל אינו חייב אם נוטל מבר דולק חתיכות חלב שרוחק מן הפתילה וע' בהנה"ח שם ובתפארת שמואל דלפי הרא"ש חייב אם חוזק מקנדיליא גורמים את הדליקה והממעט מאחד מהם וממחה את הכיבוי חייב עכ"ל.

של שעות אבל אינו חייב אם נוטל מבר דולק חתיכות חלב שרוחק מן הפתילה וע' בהנה"ח שם ובתפארת שמואל דלפי הרא"ש חייב אם חוזק מקנדיליא גורמים את הדליקה והממעט מאחד מהם וממחה את הכיבוי חייב עכ"ל.

7 ביאור בענין כיבוי האש בתנור גאז ביו"ט

הרב משה פינדלער

השאלה: אם מותר לכבות אש של גאז ביו"ט שאלה זו נחלקה לשני חלקים:

- (א) כיבוי הגאז לצורך אוכל נפש;
 - (ב) כיבוי הגאז אפילו שלא לצורך אוכל נפש.
- בנוגע לחלק א' של שאלתנו כבר כתבו הפוסקים וכן נתפשט המנהג בכל ישראל דמותר להגדיל ולהבט בשעת כישול ממש אם הוא לצורך הבישול, דאע"פ דלא אמרינן "מתוך" במלאכת כיבוי כבר כתבו הדאשונים ועמון הרמ"א (א"ח תקי"ד, א') דמותר לכבות לצורך אוכל נפש אם א"א בלאו הכי להציל הקדירה.

והנה רובא דרובא לא הבינו היתר זה וממעטין להלב בין בשעת כישול ובין שלא בשעת כישול וגם אין מחלקין אם הכיבוי הוא ממש לצורך התבשיל או לא. ולפי דעת המתירין אם נאמר דכיבוי הגאז הוא כיבוי ממש אין להחיד כיבוי אלא באופן שאם לא ימעט הלהב, תשרף התבשיל, וגם אי אפשר להצילו בענין אחד כגון שא"א להסיר הקדירה מעל האש משום כובדה או משום שיצטנן המאכל ויתקלקל.

והנה ע"פ הרוב, אופן זה לא שכח וא"כ אסור להגדיל ולמעט ולהב ואין תקנה אלא לעשות להב כינוני ולהשתמש בו כל היום.

והנה באחי ביה לברר אם מיעוט להב הגאז הוי מלאכת כיבוי, פירוש הא דמכבה האש במה שאינו מניח שידלק מה שלא שלט בו האור עדיין, אם זהו נקרא מלאכת כיבוי דאפשר דאפילו גרם כיבוי ליכא.

בגמ' שלנו יש ג' סוגיות בנוגע לשאלתנו: ביצה כב, א': הנתון שמן בנר חייב משום מבעיר והמסתמק ממנו חייב משום מכבה וכי' אמר רב, קנסא שרי (פירוש גר"ח: אבוקה שהיא עשויה מחתיכות עצים קטנים אם נוטל מאותו העצים

כח"ל ה'תש"ג
 כ"ט תמוז
 נצ"ר
 סימן ח
 רפוי חולי רוח

תנוק בן יומו חי מחליץ עליו את השבת שנאמר
 ושמו בני ישראל את השבת אמרה תורה חלל
 שבת אחת עליו כדי שישמור שבתו הרבה. אמנם
 ארוחא כזה כי השאלות קובע את הדרש הזה
 להלכה שממנו יוצא שגם חולי רוח נכללים בגדר
 פקוח נפש.
 אמנם אביא ראיה חותכת שהמעט לחי בהם
 הוא משעם כדי שישמור שבתו הרבה, שהרי
 הרי"ף (יומא פ"ח) אומר: ומנא לן דפקוח נפש
 דחי שבת אר"י אמר קרא אשר יעשה אותם
 האדם וחי בהם, וחי בהם ולא שימות בהם. ושבו
 הביא הרי"ף (בשבת פרק השואל) רשב"א אומר
 תנוק בן יומו מחליץ עליו את השבת אמרה
 תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתו
 הרבה.

סימן ט

שאלה

כענין ביטול על תנורי גזו ביום טוב. איך הדין לגבי הדלקת הגזאו,
 הקמנת האש, וכבוי התנור-גזאו.

תשובה

מצויה, אבל להמציא אש אסור שהרי אפשר
 להמציא אותה מבערב. וכבר השיג שם הראב"ד על טעמו זה של
 הרמב"ם שהיי בגמרא (ביצה ג') ביארו טעם
 אחר שאסור להמציא אש ביום טוב ולהמציאו
 מחדש משעם נולד שאסור ביום טוב משום הכנה
 (וענין בטורי זהב אורח חיים תקכ"ב), וכן הדין
 בהדלקת גפרור שאסור ביום טוב משום מוציא
 אש (כתב סופר אורח חיים טו), ולכן מדליקים
 גזאו שדולק ביום טוב, ומזה אפשר להדליק את
 התנור-גזאו שרוצה לבשל עליו.
 אבל כשגמרו את הביטול, וצריכים לכבות
 את הגזאו, זה אסור ביום טוב. כמבואר ברמב"ם
 (ה' יום טוב פ"ד): אף על פי שהותרה הבערה
 ביום טוב שלא לצורך. אסור לכבות את האש
 אפילו הוכיחה לצורך אכילה, שהכבוי מלאכה
 אסורה.

נצ"ר

מטעי

שאין בו צורך אכילה כלל. וכשם שאין מכבים את
 האש כך אין מכבים את הנר, ואם כבה לוקה כמו
 שאגו או בנה. הרי שפיקו שהכבוי אינה לצורך
 אולם נפש אסור לכבות ביום טוב את האש.

ב

ואין הכי נמי, כבוי שהוא לצורך אוכל נפש
 מותר ביום טוב. כגון אם באמצע הביטול ראה
 שהשלהבת יורת מדאי גדולה ומקלקל את המאכל,
 והוא צריך להקטין את השלהבת כדי לגמור את
 הביטול. הגם שיש כאן כבוי, כיון שהכבוי הוא
 לצורך אוכל נפש מותר. שאם ישאיר את השלהבת
 כמות שהיא עכשיו יתקלקל המאכל, יוצא שהכבוי
 הזה הנגזר על ידי תקנת השלהבת הוא לצורך
 אוכל נפש. וזה מותר ביום טוב.

וזה מותר להדיא בשלחן ערוך (אורח חיים
 תקנ"ו): אבל תנורים שלנו כיון שאי אפשר לאפות
 בהם בלא גריפה (שיטת הלחם) מותר לגרפן
 מהאפר והגחלים, ואף על פי שהוא מכה, אי
 אפשר בלא כן, וכשם שמותר להבעיר לצורך אוכל
 נפש כך מותר לכבות לצורך אוכל נפש. והדין זה
 כמנחת בשר על הגחלים, וכן נהגו, וכן דעת כל
 הפוסקים שם. וההשוואה הזאת למנחת בשר על
 גבי גחלים, פירושה שהתירו לצלות בשר על גבי
 גחלים ביום טוב, אף על פי שמכבה את הגחלים
 בתחילתו כשמשים עליו את הבשר, בכל זאת מותר
 כיון שהוא לצורך אוכל נפש, וכשם שמותר
 להבעיר אש לצורך אוכל נפש, כך מותר לכבות
 לצורך אוכל נפש. ולכן כשמכבש על התנור גזאו
 ורואה שהשלהבת היא יותר מדאי גדולה, ויכולה
 לשרוף ולקלקל את המאכל, והוא צריך עוד לגמור
 את ביטולו על שלהבת קטנה, מותר להקטין את
 השלהבת כדי לגמור הביטול, אף שמכבה על ידי
 זה במקצת את האש, דכבוי זה צורך אוכל נפש
 הוא ומותר.
 ג
 אבל אם גמר ביטולו של התבשיל, אסור
 לכבות את האש, אפילו אם התבשיל עדיין נמצא
 עליו, והוא שורפת את התבשיל, אסור לכבותו.
 כמבואר בירושלמי (ביצה פ"ד ה"ד): תני אין
 מכבין את הבקעת בשביל לחם עליה (שאין כבוי
 זה צורך יום טוב), אם בשביל שלא תעשן את
 הבית ואת הקדירה מותר (דהו צורך יום טוב הוא
 שיהיה לו מקום לגור בבית ולאכול בקדירה). אמר
 רבי חנניה בשאין שם אויר אבל אם יש שם אויר
 משליכה לאויר ודין. כיון שיכול להשליכו לשם
 ולא יעשן הבית אסור לכבותה אלא משליך את
 האש לחוץ, והיא נכבית מתמת הרוח ואין כאן
 חשש. ועקבות דברי הירושלמי זה אנו מוצאים
 ברמ"א (אורח חיים תקד סעיף א) ובמגן אברות
 (שם סק"ג) מבלי להוכיח את הירושלמי, את מימיו
 שותתם ואת שמו אינם מזכירים, וכן הגר"א (שם)
 לא העיר מקורו של הרמ"א שהוא מהירושלמי
 הזה.
 והנה שם בברייתא מוזכר שני דברים: שלא
 לעשן הבית והקדירה, גם דברי רבי חנניה מוסבים
 על שנים אלה, ובמה שאמר בשאין שם אויר אבל
 אם יש שם אויר משליכה לאויר ודין, הכוונה
 לגבי שלא תעשן הבית, שאם יש שם אויר יכול
 להשליך את האש לאויר ולהציל את הבית ללא
 כבוי האש, ולגבי שלא תעשן הקדירה, הכוונה
 שאם יש שם אויר יכול להוציא את הקדירה
 ולהצילו מן העישון ללא כבוי האש, ולכן אסור
 לכבות שאין כאן צורך היום.
 והוא הדין בנוהו תנור-גזאו שלנו, כיון שאפשר
 לסלק את הקדירה מן הגזאו ולהציל את התבשיל
 מקלקלו, אסור לכבות את התנור-גזאו, כיון שבכבוי
 זה אין צורך אוכל נפש.
 ואין להקשות מה בכך שאין בכבוי הזה צורך
 אוכל נפש, הלא כיון שיש כבוי לצורך אוכל
 נפש — כפי שבררנו למעלה לגבי גריפת תנור
 מגחלים, וצליית בשר על גחלים, התקנת האש
 לצורך גמר ביטול וכיוצא — נגיד כיון שהותרה
 לצורך הותרה נמי שלא לצורך, דהכי קיימא לן
 (ביצה יב) דאמרינן מתוך שהותרה לצורך (אוכל
 נפש) הותרה נמי שלא לצורך, אם כן גבי כבוי

סימן י

שאלה

בן חוץ-לארץ הנמצא בארץ ישראל, מה דינו לענין יום טוב שני של גלויות.

תשובה

שארירים היו לעשות יותר מיום אחד משום כל דין זה אינו מפורש בשלחן ערוך. אמנם כיוצא תוספת, שהרי הישן בשמיני בסוכה לוקה, וכן בו נמצא (אורח חיים סימן תצו) מביא המחבר; בפסח ושבתות העושה יום אחד יותר מן המצות בני ארץ ישראל שבאו לחוץ לארץ אסורים עובר בכל תוספת, ולא אמרו נותנים עליו חומרי לעשות מלאכה ביום טוב שני ביישוב אפילו דעתו המקום שיצא משם אלא בחומרא שרשאים בני לחזור, וכל זמן שלא הגיעו ליישוב אפילו אין המקום שיצא משם לנהוג בחומרתם במקום דעתו לחזור מותר, לפי שדעתו לא התקבע להיות הנהגים קולא אף אם יקבעו דירתם במקום הזה. כמותו, אבל אם הגיע ליישוב ואין דעתו לחזור אבל בדבר שאלו באים בני מקום החומרא למקום נעשה כמותו ואסור בין במדבר בין ביישוב. הקולא וקבעו דירתם בו היו אסורין לנהוג ועיקר הדין מתבסס על החילוק בין דעתו חומרתם, בזה לא אמרי, ואף לשלוח מתם החורו לחזור לאין דעתו לחזור, והוא מדברי הגמרא במנהג אבותיהם דילמא גזרו שמדא ואחיי לקל- (פסחים נא), רב אשי אמר אפילו תימא מאי קולא, הו קלקלה גושא לא שייכא אלא כשהם לבבל הני מילי היכא דאין דעתו לחזור ורבה בר במקומם בח"ל אבל בהיותם בא"י לא שייכא. הנה דעתו לחזור הוה, וכן פסק הרמב"ם (ה' יום וכוון שבא"י אסור הוא לחוסף יום אחד על טוב פ"ח); וכן מי שדעתו לחזור נהוג כאנשי המצות ואין ביד אנשי א"י לחוסף יום אחד יותר מקומן בין להקל בין להחמיר, וכן פסק השלחן מהכותב בחורה ולהחמיר, אף הבאים מח"ל ארוד (אורח חיים סימן תס"ח).

אמנם לגבי בני חוץ לארץ שנמצאים בארץ שחם בארץ ישראל, אפילו דרך ארעי, כיוון ישראל מבאי בתכם צבי (סימן קס"ו); שאלת בני ח"ל העולים לא"י דרך ארעי האין יתנהו משם, עד כאן דברי החכם צבי.

בשלב רגלים אם כבני ארץ ישראל או כבני ח"ל? הנה הוא קבע דינו זה על שתי נקודות יסוד. משיב החכם צבי דרדכי'ם להתנהג. כבני א"י, א. שלנהוג בא"י מנהג חוץ לארץ בענין יום טוב ואין זה בכלל חומרי מקום שיצא משום לא מבעיא שני יש בזה איסור דאורייתא ולכן לא שייך בו בחפילות וברכות וקריאת ס"ת שאינן חומרות מנהג מקום שיצא משם. ב. המנהג הזה קשור עם כעצם שהיה אם בא להחמיר לברך ולהתפלל המקום ולא עם איזה חלקים בדינים. ואילו היו תפילות המועדים בזמן שאינו מעיד עבידה היא נמצאים כאן אנשי המקום שיצא משם היו גם כן בידי, אלא אפילו מלאכה מותרים, שאלו היו כל נהגים כאנשי המקום כאן, ולא שייך לנהוג כאנשי אנשי המקום שיצאו משם כאן בקביעותא פשיטא המקום שיצא משם.

בין מלאים בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה, רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאים מים שאין יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין הדליקה, וקיימא לן כרבנן דגרים כבוי מותר, וכאן אנתנו אומרים שהמסתפק מן הנה חייב שממחר כבוי? ומחדש הרא"ש דעד כאן לא פליגי התם אלא משום דאינו נוגע בדבר הדולק, אלא עושה דבר חוצה לו הגורם את הכבוי כשתגיע לשם הדליקה, אבל הכא שילוקח שמן מתוך המנורה ממחר הכבוי על ידי שמסתפק מן הנה הוי כאלו כבה הוא, ואינו גרם כבוי אלא כבוי ממש.

יוצא לפי זה בסגירת ברז-מיכל-גאז שאינו נוגע בתנור הגאז אלא סוגר את המיכל שנמצא מחוץ למקום ומונע בזה ורימת הגאז לתנור, הוה לדעת הרא"ש גרם כבוי וגרם כבוי שרי ביום טוב.

1

וכתב המחצית השקל (סימן תקיד) הנפיק מנה בין התוספות והרא"ש, לחתוך בנר של עושה בשעה שהוא דולק, להתוספות מותר כיון דבשעה שהוא חותר אינו מכהה אורו כלל, רק גורם שלא ידלק זמן ממושך, ולהרא"ש כיון דעושה הדבר בנר עצמו ולא בדבר העומד חוצה לו, אסור, דגורם כבוי שהוא עושה בדבר הדולק בעצמו אסור.

וכתב המגן אברהם (סימן תקיד) בשם הרש"ל, חתיכות חלב המונחים בנר מותר ליקח אחד מן החתיכות הרחוקות מן התפילות, ואף דגרם כבוי לא שרי אלא במקום הפסח, כמ"ש סימן של"ד ס"ב, שאני שם דכשגיע האש לשם מהכבה ממש, אבל הכא שמונעו רק מלשרוף שרי אפילו להרא"ש, ואף על פי שהב"ח כתב בשם הרש"ל לאיסורי, בזה ספורי אולינן דברוא הוא, ובספורי ים של שלמה הוא מותר, והספרי המחצית השקל את כוונת הרש"ל, דלא מבעיא לדעת התוספות שרי דהא גזרנו אינו מכהה אורו, ולא גרע מחותר מנר של עושה דמותר להתוספות, אלא אפילו להרא"ש דאוסר בנר של עושה כיון משום שמחת יום טוב.

משום שמחת יום טוב. לחתוך ויבוא לידי כבוי, ואחרי שנכבה אפשר כבר היש"ל להרא"ש, ואף על פי שהב"ח כתב בשם אפילו להרא"ש, ואף על פי שהב"ח כתב בשם הרש"ל לאיסורי, בזה ספורי אולינן דברוא הוא, ובספורי ים של שלמה הוא מותר, והספרי המחצית השקל את כוונת הרש"ל, דלא מבעיא לדעת התוספות שרי דהא גזרנו אינו מכהה אורו, ולא גרע מחותר מנר של עושה דמותר להתוספות, אלא אפילו להרא"ש דאוסר בנר של עושה כיון משום שמחת יום טוב.

מדברי הנאמרת אדם ומיותר על כל בכלל לבוא ולתת
 עבור המבין עצם דברי חכם ומחבר שם.
 כל אומיקי בזה מה שאמרו במ מספר שירי התיביד
 מאיך סופי' ר' דשמיא ליה נמי בירש דאם כבר
 גתשל הכל אי אפשר לסגור באותו ברא דאם מכבה
 וגם עיי עכירם אסור. ואין לו היתר כי אם או לומר
 לקצתם אחר יום מדוע לא בנית עיי סגורת הברא
 ברי שירץ להבא דרצוין לכבות. א רצאו לבערם
 עוד ערש יום שחא יתו לקצתם אחר שחא יבנה
 בירש שריר עיי אמורת. ואמרת עוד הנהגה יריש
 עיישי.

לכן משנתו אימא לא זה מסקמה ואין שום יסוד
 לתורו כיבו תאו בירש כפי האופן המצוי עיי מחבר
 הספר נצח מטעי.

סימן י

הולדת גרות-נשמה בירש ונר הכולה כשול
 יריש במוצעשיף

בזה יום ה' ג' סיון ג' למסמנים השירי.
 ידשלים עייח' תוביא.

לדודי' חייצ' תבאן המורסם חייב' חודי'
 הוחה ובר' קשתי' מוה'ר' ישראל וועלץ שלישי' א.
 חאמי' בראשמה. אחרשכחורה בשנה ובנה.

אבא' בה לקור' למה ששאני כורה החול בגנישמו
 בבירש על מה סמנים בבאן במה שישום
 והגים לחלוק גרות-נשמה בירש שמוה'ר' בו הוכרת
 נשמות הא' הרי' גרו-נשמה שנספס בשיר' מי הקי'ר
 שאין מרליקין.

על אחר עזומו שכפי תוספת הכריג כבר נזכר מה
 יקור והחור דא הוה מרליקים זה כביחבים
 שני' גאמר שארם כהו'ר' גם זה בכלל דכל השת'
 שוהא שששלים בבית נכסת הא' בכלל באורים כהו'
 וכן הוה זה כלם כבד נקרים, ואשר שכתריה נספס
 על כל ופעו שלא נזכר מה ובקשני לברר לו זאת.
 ציינו בבוא הנהגה אי מה ואי שם וראונו שבה
 וברנו לא המעני והאשר יובנה בבמות.

א ראוני' שמוה'ר' השולח בטי' הקי'ר עיי' יריש
 מוכיר כבר בגנישמו ממנה זה של תולדת
 גרות ביום הברית בשמות הוכתב ח'יל' ושל ביוביג
 אופי תרשי'א ובי' אגמם תרשי'א הטור' התידי' וכתבו
 דתו אינו כי של קסלה ובפרט לעת ויראבים תותיה
 והכנה לגמרי ואמרו'ו מוכר וגם זה מפני כבר תצבת
 התעלה נזכר לחמיר ומי' יש להחזיקם שלא לתרבות
 גרמה דמכר' ביום הברית בשמות שארבי' בלי שיעור
 יד' לזנזנס מהו ע'ל. ורי' שמוה'ר' השולח מוכיר
 בגנישמו ענין מנהג העולם לחלוק בירש גרות נשמה

ביום הברית נשמות הוכר' מנהג עולם זה בכלל היות
 מנהג העולם לחלוק בכלל גרות כביחב' הויה מפני
 שגם זה בכלל באורים כהו'ר' וכו'ר תצבור הוה
 שפדליקים אותם בביתבי' ודק מוזרי' שאין נבון
 להרבות גרמה בלי שיעור. ולפעני' אם באום כבר
 מספיק של באורים כהו'ר' וכו'ר ציבור זה אין לת' הוכר'
 לפעיוני' דצקאי' דדברי' קבלה אין שיעור להבארי'ם
 כהו'ר'. ועל אודות להספיק בכלל על שיטת הרבנים
 עין גם מיש' בזה הגני'א בטי' הקי'ר סקרי'א (במסגרי'א)
 עיי'.

לכן נזכר מנהג זה של חלוקת גרות נשמה בירש בשרת
 ערונת הבשום תוארי' מי עיי' הוא נשאל שם
 בעובא' שא' לקח מרי אורמה ועשה בו נקב' כרי לחפציר
 בו כי לחוכרת נשמות עם יש איסור עשיתי' נקב'.
 והשיב לאיסור כי יש חילול יריש בעשיתי' נקב' משום
 למה דבונה, ושוכ' ד' שם על ענין לחלוק בכלל גרות
 בירש לאחר מנהג עיי' ואילו על עצם חלוקת גר'
 נשמה זה בירש אינו עולה על דעתו כלל לאסור זה.
 ותינו משום דהיה משום לו הוכר' דמוה'ר'.

ומנהג ארץ-קושטו על כל הוכר' גם בסמי' גער
 תוימם להבני' ביסודו ממנהגי' פעיה'י' ברא'
 סר'ק לי'א שותב' ח'יל' ברי' מועדים שמוה'ר'ו
 הנשמות בשולח יזכור גרתי' לחלוק גרות
 לעילוי' נשמת הקיבור' שמוה'ר'ו נשמותיהם
 ונזקקים לחלוק נהר של הוכר' בביחב' ובכיון שחלוק
 בבוחב' מתידין לחלוקי' בשלש'א תינים (ספס שבעות
 שפע'י' גם ביום אמי' עיי' ישאל' דבביחב' גרתי'
 לחלוק בירש אמי' חכה' גרות תוארי' ביום עכ'ל.
 כי ראמנם הוה'ר' אש באמרה' מי' ג' והקצ'שוע'
 בטי' צ'י' סעי' א' אסורים לחלוק בירש

כי של יריש עיי' בביחב'ו.
 אבל הוכר' כבר יצא להיתר' מפ' הקוב' מסר' באמרו'
 מי' ס'י'א מספס'א משום דאחשב' גרות מאתי' שכתב'
 והגים בו הוא לכבוד אבות עיי' קרא' ג' אלקים נשפס'
 אדם והקור' דומה' הא' דומה' ביום שמו'ר' בו אבותיו
 דוקא ושיר', ובמ'ר' מכוון קעמשי' מקמירי' בור' זה
 מדר' פמש יתר' משאר' גרות עם לא יוכל לחלוק זה
 בירש משש'א מקעיר' או שכבה' א' בירש אמי' שפס'
 או בירש עיי' יתי' מקעיר' שוב' על דבר זה לכן יש
 וגם משום ששמות יריש' וקסי' דלקבט'א מטוב' שפס'
 לקביל'ו בבוחב'ו תוארי' אין שם אדם דמנהג' בירש'
 אימא בכל' ג' של ביחב'ו עיישי'.

הרי' למינו מוכרי' הוכתב מסר' רבוחיה'א של חלוקת
 גר' יריש' בביחב'י' בירש' ישינו חוס' משולש' של
 משל' גרות הוא משום כהו'ר' אבות' משום שמת' יריש'
 ומשום חלוקת גר' בביחב'י'.

והמענין בזהו דברי' תוארי' אש' רואה כי גם הוא אינו
 כמחליט' ובה' בזה האיסור כי אם כמספס'א

ובא בזה המשום ספיקו' כותב שם שיהאיר' על עצמו בזה
 ביום היר'א' של אמו שול' בירש' עיישי'.

הרב'אור' הלה' באר' מי' תקי'ר' מבי'א יריש' חלוקה
 דברי' תכת' סופ' תי'ל' ומצות'א מדברי'
 שפיר' גם לחלוק' בבית' כהו'ר' שאוכלין' בו דמוסי'
 אחר' כהו'ר' השעת' הוחק' אפטר' דיש' להיתר' בכל' גרונה
 דהיי' כיון כי של גרות שחא לכבוד אבותיו עיישי'.

וכן כותב המסגרת השולחן בסיק'א דהמנהג' להתי' בנר
 של יריש' ובשפדליק' בבית' הנהגת' ברא' מוה'ר'
 בלי שום חשש' עיישי'.

א לבי' אומר לי שמכאן הוא גם יסוד מנהג התידי'
 של חלוקת גרות נשמה בירש שמוה'ר'ו
 כי נשמות תוארי' דמוה'ר' ענינו' זה של הברית נשמות
 כימים המוכרם נוכח בולתה עיי' בלבשה' ותי' לכן
 כקול' המון' קול' שיר' מצאו לכוון להתי' לצו'ר' לוח'
 גם חלוקת גרות נשמה לכבודו של הנשמות הנזכרות
 ותי' חסד' כי אלקים נשמה אדם וכפ'ל' בבסי' ובכיון
 שכתב' נהפס' מנהג זה זה של בהחלוק' משום כהו'
 אבות' ואי' חלוקת' גרונם' מניעת' שמות' יריש' ואי'
 יש בזה התידי' גרות נשמה חוכת' התי' וכשמו'ר'ים' ואת'
 חלוק' עולה' הוא ענין חלוקת גר' בביחב'י' שיש' גרות
 משום באורים כהו'ר' באוה' גר' שחא שמו'ר'ים' שם.
 ועיי' במשנה' בדרה' בטי' הקי'ר'א שער' תציון' סקרי'א
 מיש' ג'י' לזמות גר' שמו'ר'ים' בבית' המה' על'

שבעה' לור' יריש' שכותב' התי' תי'ל' עיישי'.

עיינוני' גם בשיר' שיר'א ח'ו' מי' ל'י' שכתרי'א
 לומר' לעיינו' דשם המוכר' בקשר' לור' יריש' בשבת'
 לחתי' לומר' לעיינו' מעייש' שיר'ליקו' בשבת' ושיבת'
 בשבת' וזו לחתי' משום שבת' דעבות' מכוון' דא' צ'
 להאיר' רק לצורך' נשמת' המה' עיישי' ועיי' בקשר' לוח'
 גם ברי'א' בטי' ריש'א סקרי'א ושיר'א גרתי' סעי' ב'
 ומשנה' בדרה' סקרי'א מה' שמו'ר'ים' עיישי' תרשי'א לצוות'
 לעכר'ם' לחלוק' בבוחב'י' עיישי'.

באגודת עצים דקים, ומשום דס"ל שכיון שאינו אלא מדרבנן ואינו מכיון לכבוי, אין להתמיר בזה אלא כשלוקחו חוץ למדורה אבל כשהוא משתמש בו בפנים בצד אחר לא החמירו כ"כ, אבל בפתיחה הרי בכיבויה יש איסור תורה, הואיל והיא חשובה גוף אחד עם השמן, ומש"ה אין להתיר ליטלה ע"מ ליתנה בנר אחר, דחשיב כמכבה, ואע"פ שאינו מתכוין לכיבוי, כיון דהוי פסיק רישיה אסור, וכמש"כ בשו"ת יביע אומר ח"א (סי' יט אות יג), דאפי' למ"ד פ"ר בדרבנן שרי, מודה בכבוי לאסור, ע"ש, ובוה אין צורך למ"ש הישועות יעקב (סי' תקיד סק"ו) דאזלא כמ"ד פ"ר בדרבנן אסור, וע"ש מ"ש ליישב קו' הט"ז הנ"ל, וע' במשנ"ב (סי' תקב ס"ק יט) ובשע"צ שם, ודו"ק היטב.

ג) ומצאתי בחי' הרא"ה (ביצה כב.) שכ' בזה"ל, אר"י קינסא שרי, פ"י עצים המכונסים ואחו האור במקצתן מותר ליטול מהן, דליכא משום מכבה, ולא דמי לשמן, דאפשר דאפי' באותן שאחו בהן האור שרי, דגופין מוחלקין הם, וכל חד וחד לחודיה קאי, ולגרם כבוי ביו"ט בצריך להשתמש בו לא חישיבנן, ע"כ, ומוכח דמה"ט לא שרינן אלא בעצים שגופים מוחלקים הם, משא"כ בשמן ופתיחה דאסור, וכחילוק האחרונים הנ"ל, וכן ראיתי עוד בחי' רבינו ישעיה הראשון (ביצה כב.), הנדפס בסו"ס מחנה דוד, שכ' בזה"ל, אר"י קינסא שרי, פ"י שמן שבנר הוא חיבור אחד, הילכך המסתפק ממנו הייב משום מכבה, אבל עצי המדורה אינם חבור א', והילכך מותר ליקח מאותן שלא אחו בהן האור, ואין בו משום מכבה, ע"כ, ומעתה גם ל"ד הרמ"א שהתיר ליטול מצד זה לצד אחר כשאחו בהן האור, הוי גמי מה"ט, דנטיילת העץ הדולק, אינו דומה לנטיילת הפתיחה שבנר, דהוי חיבור א' והוי כמסתפק מן השמן, וכן ראיתי בס' המד משה (סי' תקיד סק"ב) שג"כ תי' כן קו' הט"ז, ע"ש, וע' בברכ"י (סי' רנה סק"א) בשם מהר"י מולכו בתשו' כ"ה, שכ', דהעושה מערכת עצים ומדליק מרחוק חבל ארוך וכשמגיע האש אצל המערכת בוערת בעצים, מותר להוסיף או לגרוע בשבת על אותה מערכת ואין כאן משום הבערה וכבוי, וכמש"ש הטור (סי' תקב) דמדורה העשויה מעצים דקים מותר להסיר מהם כ"ז שלא אחו בהם האור, ות"ה הכא, והוא באופן דליכא משום מוקצה, עכת"ד, וע' בשו"ת ציץ הקדש ח"ב (סי' יב) שהאריך ע"ד הברכ"י בזה, וי"ל ע"ד, וע"ש, והלום ראיתי בס' שלחן גבוה (סי' תקיד סק"ד) שכ' ליישב קושית הט"ז הנ"ל, דשאני מדורה שלא נעשית להשתמש לאורה, אלא לבלש ולחמם עליה וכיו"ב, ולכן כשמסלק עץ הדולק לצד אחר, אע"פ שמכחיש מלה ביני ביני לאו כלום הוא, כיון שלא לאורה הוא צריך, אבל הכא שמכחיש אור הפתיחה אין לך כבוי גדול מזה, ע"כ, ולפע"ד יש לפקפק ע"ז, שהרי אף לגבי מדורה כיון שנכחש כח האש ע"ז הוי כמכבה, ולכן כ' הרמ"א (סי' תקב) הואיל ואינו מכיון לכבוי, הא אם מכיון אסור, וא"כ מאי ג"מ בין לאורה בין לחמם עליה, סו"ס כיבוי במקצת שמיה כבוי, וכשם שאסור להוריד הפתיחה שמבשלים עליה להכחיש האש, מטעם דכיבוי במקצת ג"כ אסור, וכ"כ בשו"ת אבן שתייה (סי' כ), ובשו"ת עולת נח (סי' ו), ע"ש, וא"כ ה"ה בזה, וצ"ע, ומחורתא כדשינינן מעיקרא, וכדברי האחרונים הנ"ל דמסתיעא מלתייהו מדברי הרא"ה ור' ישעיה הא', וכן מצאתי עור למהר"א פלאגי בשו"ת ויען אברהם (תאו"ח סי' לט) שתי' כן קו' הט"ז, וכ"כ מדפנשיה הרה"ג מהר"א בן שמעון בשו"ת ומצור דבש (תאו"ח סי' יב), וע' בערוך השלחן (סי' תקב ס"ק ח—י), ודו"ק.

ג) ומעתה נראה שלפי תי' האחרונים לחלק בין עצים שהם גוף נבדל ונפרד זה מזה, לפתיחה ושמן שהם כגוף אחד, גם בנ"ד כל הגאון הזורם דרך הצינור הוא כגוף אחד, ודמי לשמן הנמשך אחר הפתיחה, ואין לו שום דמיון לדין מדורת העצים שהתיר בהם הרמ"א, ולאפוקי ממה שהעלה בשו"ת בצד מטעי (סי' ט אות ה), להתיר גם בגאון, ע"פ מה שדימה נ"ד להתיר הרמ"א בסילוק העצים, כ"ז שלא אחו בהן האור, אע"פ שגודם לחיסול האש, וה"ג מותר לסגור את מיכל הגאון כדי שלא יוסיף לזרום אל הנור הגאון, ע"כ, ובמח"כ דברי שגגה הם, ולא נגע ולא פגע דין זה לדין מדורת העצים, והרי הוא כמבואר, ומכ"ש לפמ"ש הגאון קרבן נתנאל (פ"ב

דביצה ס"ס יו) לתרץ קו' הט"ז הנ"ל, דמה שהתיר הרמ"א סילוק העצים ה"ט משום שלא לחנם לוקח עץ הדולק להניחו בצד אחר, אלא משום שבצד זה יקדיח הקדרה מרוב האש, או שבצד השני אין עצים כדי צרכו לבלש הקדרה ואין לו אש אחר, והוי לצורך אוכל נפש, ומותר כמו הבערה, אבל פתיחה דולקת בנר ליכא ביה משום אוכל נפש, ע"כ, וכ"כ בס' נתיב חיים (סי' תקיד), וא"כ סגירת מיכל הגאון שנעשית שלא לצורך אוכל נפש, רק לחסכון הגאון יש לאסור אף להרמ"א, איברא דאיכא למידק ע"ד הק"נ הנ"ל, לפמ"ש היראים (סי' קיג), דלאו, דוקא אוכל נפש מותר ביו"ט, אלא גם הנאה במשמע, דכתיב אשר יאכל לכל נפש, וק"ל (פסחים כא:): כ"מ שנאמר לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה, ע"ש, וכ"כ הרמב"ם בפ"י המשנה (ביצה כא:), וכ"כ עוד כמה מן הראשונים, א"כ גם בהוצאת הפתיחה מן הנר ליתנה בנר אחר ה"ל להתיר, כשעושה בכדי להאיר לו גם במקום האחר בנר השני, כגון שיש ב' פתילות בנר אחד, ונוטל אחד מהם ליתנה בנר אחר המונח בצד אחר מן הבית, ואעפ"כ אסרו הפוסקים ולא חילקו בזה כלל, והן אמת שהאגודה (פ"ב דביצה סי' לג) כ' דהא דאמר' המסתפק מן השמן חייב משום מכבה, היינו בשבת, שאילו ביו"ט מותר לכבות ולהסתפק מן השמן, ע"ש, וכ"כ באור זרוע ה"ב (סי' כה) בשם תוס' ריב"א, שאף לכתחלה מותר להסתפק מן השמן ביו"ט, ע"ש, אולם כמה פוסקים כתבו לאסור להסתפק מן השמן גם ביו"ט, ומהם הרשב"א בעבודת הקדש והרוקח ור' ירוחם, הובאו בא"ר (סי' תקיד סק"ו), וכ"כ המאירי (ביצה כב), ע"ש, ולכן העיקר דלא כהק"נ הנ"ל, ומש"ה אף אם הגאון מועט, ואם ידילקנו וישאר דולק יכלה בטרם יספיק לבלש בו כל מאכליו לצורך יו"ט, גם בזה אין להתיר לכבות הגאון, וכן פסק להדיא בשו"ת מנחת יצחק (סי' נו), ע"ש, והחילוק בין עצים לפתיחה שבנר הוא כמש"כ מקודם, ועכ"פ אף ל"ד הט"ז שאינו מחלק בין עצים לפתיחה שבנר, גם הוא מודה שאין להתיר אלא דומיא דמדורה שנוטל מצד זה לצד אחר, אבל לסלק העץ לגמרי בודאי שאסור, וע' במג"א שם שאפי' נוטלו להאיר נכון להחמיר, ומכ"ש כאן שסוגר מיכל הגאון דהו"ל מכבה ואסור.

ד) ושמעתי באומרים לי שיש מי שרצה ללמוד להקל בנ"ד מטעם שמצינו בגמ' התירו סופן משום תחלתן, וה"נ אם לא נתיר לו לכבות לא ישתמש בו ביו"ט, וימנע מכמה מאכלים שהם שמתח יו"ט, והנה בגמ' ביצה (יא:) הכי איתא, אמר עולא שלשה דברים התירו סופן משום תחלתן, ואלו הן, עור לפני הדורסן, חזרת רטיה במקדש, ותריסי חנויות, ע"ש, וע' בשבולי הלקט (סי' רנג) שכ' שאל רבינו אפרים את רבינו יואל הלוי, למה אנו מפשיטין הבהמה ביו"ט, לישקלי בברזי, כלומר לא יפשיטנה חדרה, דאמר' דאמר' כל כתבי דאיסורא דאו' הוא, וליכא למימר התירו סופן משום תחלתן דלא אמר' הכי אלא באיסור דרבנן כדמוכח בביצה, והפשוט איסור מלאכה דאו' הוא, והשיב לו דהא דלא שרי אלא בברזי ה"ט משום דפסח אינו נאכל אלא בלילה וכו', ע"ש, ונראה שהוכחתי ר' אפרים היא מדאמרין (ביצה שם) בשיש להן ציד מן הצד ד"ה אסור, ע"ש, (וע"ע בשער המלך פ"ג מה' יו"ט סוף ה"ד), ולפ"ז יש לדון בכיבוי שהחמירו בו חכמים בהרבה דברים כשל תורה, דלא שרינן ביה סופן משום תחלתן, ע' בר"ן פ' חבית (קמה), דה"ט דאסור ל"י לעכו"ם לכבות דליקה אע"ג דהוי מלאכה שאצל"ג, שהחמירו בכיבוי הואיל ואם היה צריך לגופו היה אסור מה"ת, ואין הכל בקיאת לחלק בזה, מש"ה אסור אפי' במקום פסידא, ע"ש, וע"ע בתוס' שבת (מו:), ע"ש, ומהו י"ל דכיבוי דהכא הוי רק מדרבנן ולא שייך ביה צריך לפחמים, וראיתי לדאב"ה (סי' קע) שהביא שאלת ר' אפרים הנ"ל בתוספת נופך, וז"ל, וכי תימא התירו סופן משום תחלתן, הא ליתא, דעולא שלשה דברים קאמר ולא ארבעה, ועוד שאותם דברים אינה מלאכה דאו', ע"כ, ומשמע מדבריו שאין לנו לומר מדעתינו התירו סופן משום תחלתן, והבו דלא להוסיף עליה, וכן משמע בשטמ"ק (ביצה יא:), בשם הרשב"א והרדב"י, דאמאי לא חשיב וכו', ע"ש, וממילא אין לנו להוסיף היתר כיבוי הגאון, משום דממנעי ולא עבדי לשמתח יו"ט, איברא דכביד אשכחן דנקיט מנינא

להשחיר המנעלים בשבוע שחל בו ט' באב. ומנייר רצה לעמוד על דעתי בזה.

א) והנה מכבר נשאלתי אם מותר לצחצח הנעלים (במשחת נעלים) בחוה"מ, והעליתי בתשו' להתיר. וכמב' בזה בשו"ת יביע אומר ח"א (חאו"ח סי' לב). והי"ט משום דלא שייך דין כיבוס בעור. ואף בשבת לא נאסר משום כיבוס, אלא משום שממרח המשחה ע"פ העור והוי כתולדה דממחק. וכמ"ש בתפארת ישראל (כלכלת שבת). ושם הבאתי דברי השבילי דוד שאסר להשחיר המנעלים בחוה"מ משום כיבוס, ורק כשאין לו אלא מנעל אי אפשר להתיר דדמי לאין לו אלא חלוק אי. וכתבנו לפקפק בדבריו הואיל ואין דין כיבוס בעור. (ובפרט בכה"ג שאין דרך כיבוס בכך). והסתיענו מדברי הרב פקודת אלעזר (סי' תקלד). שהתיר בזה. הואיל ואין בזה שום טורח. ומעשה הדיוט הוא. ע"ש. ולפ"ז אף בשבוע שחל בו ט' באב יש להקל למשוח נעלים. אע"פ שגם מי שאין לו אלא חלוק אחד אסור לכבס בשבוע ט"ב. וכמ"ש (בסי' תקנא ס"ג). הואיל ולא שייך דין כיבוס בזה. והגם שלא מצינו חילוק בזה בין מלאכת אומן למעשה הדיוט. כדק"ל גבי חוה"מ (סי' תקמא). אע"פ יש להתיר מה"ט דלא מצינו ז"ל כיבוס בעור. אלא דלגבי חוה"מ דאשכחן כמה טעמי תריצי להתיר. הבאנו גם טעם זה להקל. וידי"ג הרב הגאון הנעלה חו"ב טובא כמהר"ר ישראל יעקב פישר שליט"א. הביא לנו ראיה מפורשת להתיר, מדברי הג"א (ספ"ק דביצה). גבי הא דתנן התם, משלחים כלים כו' ואע"פ שיש בהן כלאים והן לצורך המועד. אבל לא סנדל המסומר ולא מנעל שאינו תפור. ר' יהודה או' אף לא מנעל לבן מפני שצריך אומן. (ומפרש בגמ' ובפרש"י. מפני שצריך ביצת הגיר להשחידו). זה הכלל כל שניאותין בו ביו"ט משלחין אותו. ואיתא בגמ' (טו.) דב ששת שרא להו לרבנן לשדורי תפלין ביו"ט. ומפרש דה"ק כל שניאותין בו בחול משלחין אותו ביו"ט. וכי בהג"א. וקשה דהא לצורך המועד תנן ותפילין לאו צורך המועד כלל נינהו. אלא הכי פירושו. כל שניאותין ממנו בחול היינו בחוה"מ. ואתא לאתוי תפלין שניאותין בחוה"מ. ולצורך המועד דתנן היינו נמי לצורך חוה"מ. ומכאן ראייה שצריך ללבוש תפלין בחוה"מ ע"כ. ולפ"ז מוכח מדברי ד' יהודה שלא אסר מנעל לבן אלא מפני שצריך אומן. שאם א"צ לו מעשה אומן ודי לו במעשה הדיוט. כגון צחצוח נעלים שלנו (אחד שהשחידוהו בעת תפירתו). מותר לשלוח לחבירו. משום שמוותר לעשותו בחוה"מ. עכ"ל. דפ"ח"ש שפתים ישק משיב דברים נכוחים. ודברי הג"א לקוחים מהאור זרוע הגדול ח"א (ס"ס תקפ"ט). וח"ב (סי' שמא). ע"ש. איברא שיש לפלפל בראיה זו. מאמר' בירושלמי (ספ"ק דביצה). כיני מתניא. מפני שהוא צריך ביצת אומן. ופי' הפני משה. כלומר, האי שצריך אומן לאו דוקא הוא. שאף הדיוט יכול להשחירו. אלא ה"ק שצריך ביצת אומן. והוא השיחור שהאומן משחיר בו. עכ"ל. ולפ"ז נראה שנפל היסוד הנ"ל דמעשה הדיוט שרי. אכן המאירי בסי' בית הבחירה (ביצה שם) כ', דהא דר"י מתיד בשחור. היינו אע"פ שצריך עדיין צחצוח מעט והחלקה באותו עץ שמחליקין את המנעל. ע"ש. ומסתבר שגם צחצוח במנעלים דידן לא גרע מהתם ומשרא שרי בחוה"מ. (והא דאיתא בירוש' שם. מתני' כר"א דתנינן תמן. מנעל שעל האימום ר"א מטהר וחכמים מטמאים וכו'. ופי' הפ"מ. מתני' דקתני ולא מנעל שאינו תפור. ומשמע שאפי' נגמר המנעל אלא שמונח על הדפוס. אתיא כר"א דס"ל דלאו כלי הוא. ע"ש. ובירוש' שם תני. אין מפרקין את המנעל מעל האימום ביו"ט. אבל מפרקין את המנעל מעל האימום בחוה"מ. הרי שאף שניאותין ממנו בחוה"מ אע"פ אין משלחין אותו ביו"ט. צ"ל דהירוש' פליג על הש"ס דידן דמפרש כל שניאותין בו בחול. והירוש' מפרש למתני' כפשטת. ודו"ק). אולם עדיין יש להעיר מגירסת הירושלמי במתני'. משלחין כלים כו' ואע"פ שאין לצורך המועד. וכמ"ש הגר"יב בגליון המשנה. והרגיש בזה ידידי הרב מהר"י פישר הנ"ל. ובעיקר דברי האו"ז והג"א הנ"ל. ע' בב"י (ס"ס תקנ"ט). ובשו"ת אבני נזר ח"א (חאו"ח סי' ב אות כה—לא). ואכמ"ל.

בשם הרא"ש דבעינן דוקא קודם שידליקנו, והקשה ע"ז מ"ש בש"ע (סי' שלד סכ"ד) טלית שאחו בו האור מותר ליתן עליו משקים, לגרום לו כיבוי כשיגיע האור לשם. ואין לומר דשאני התם משום פסידא. דהא הרא"ש ס"ל דאפי' בלא פסידא שרי וכו'. ע"ש. וכבר תמהו עליו הנהר שלום והמאמר מרדכי שם, דמאי מקשה להרא"ש מההיא דסי' של"ד, הרי מרן שם הביא מחלוקת בזה, והרא"ש ס"ל כדעת האוסרים. וכמ"ש בב"י שם. ועל מרן נמי לק"מ, דאע"ג דאיהו ז"ל פסק להתיר גבי טלית שאחו בו האור. וי"ל דס"ל שיש לחלק דשאני התם דאיכא פסידא. וכמ"ש בב"י (סימן תקיד) לחלק כן. מהמרדכי בשם ר' יואל. ע"ש. (ובלא"ה י"ל דס"ל למרן כמ"ש בהגהות מרדכי (ס"פ כירה). דשאני ההיא דטלית שאחו בו האור דאי לא שרית ליה אתי לכבויה). ומיהו נראה דאף מרן יודה כאן להתיר, דשאני ההיא דסי' תקיד דמיידו בגופו של הנר הדולק שמעכב המשך פעולתו להדליק. משא"כ בנ"ד שפעולת הכיבוי באה מבחוץ ע"י רחיחת המים אשר על גביו, משה משרא שרי. ודמי למ"ש הרא"ש (ביצה כב). הנ"ל. דה"ט דרבנן דס"ל להתיר גרם כיבוי הדליקה ע"י כלי חרט מלאים מים והן מתבקעין ע"י האור ומכבין את הדליקה. משום שאינו נוגע בדבר הדולק אלא עושה דבר חוצה לו הגורם כיבוי כשתגיע שם הדליקה. ע"ש. וה"נ בנ"ד דהוי עושה דבר שהוא מחוץ לאש, ולאחר זמן כשירחחו המים הם גולשים על גבי הכלי ויורדים ונשפכים על האש ומכבים אותו. משרא שרי. איברא דחזיתיה להפמי"ג מש"ז (סי' תיקד סק"ו) בדי"ה והנה, שכ' לחלק בין ההיא דטלית להכא, דבטלית שאחו בו האור אע"פ שתעבור ותגיע האש לכולו, מ"מ הטלית לא הוקצה ואינו עשוי להדליק, רק נפל עליו האש באונס, ולכן גרם כיבוי מותר בזה שנותן דבר המונע חוצה לו. כלומר חוץ למקום האש. משא"כ בנ"ד שעה שאף שנותן דבר המונע חוץ לשעוה. מ"מ השעוה והפתילה שניהם הוכנו להדלקה, וכל שממעט מאחד מהם גרם כיבוי כזה אסור לאחר שהדולק הנר. ע"ש. ולפ"ז יש מקום להחמיר אף בנ"ד. הואיל והאש הוכן להדליק ולבשל בו. וכעין דברי הפמ"ג כתב גב' בסי' דברי צבי (סימן תקיד). ונסתייע בזה מפרש"י והרע"ב שבת (כ"ט): בדי"ה שתייה מנספת. ע"ש. ומ"מ אין זה מוכרח שיש לדעת מרן כנ"ל. וע"ע בערוך השלחן סי' ט, שדעת מרן הבי"ד ב' הרא"ש לחלק בין שהגדם כבוי אצל הנר, ובין כשהוא רחוק מן האש כגון כ"ח בדליקה. ע"ש. והנה המשגיב בבאה"ל הביא בשם החמד משה, שאסור לתחוב הנר לתוך המים, כדי שיכבה כשיגיע לשם, דמים אינו נכנס בכלל דבר המונע מלישרף, אלא בכלל מקרב כיבוי. כמ"ש בסי' דסה. ודלא כה"טו שמיקל במקום צורך קצת לתחבו במים. ושכ"כ הגר"ז בקו"א. ע"ש. ולפמ"ש התוס' (ס"פ כירה) והגמ"ר (שם), יש מקום לדון בזה. ועכ"פ הואיל וגם הגר"ז העלה להתיר במקום צורך גדול, נ"ד נמי חשיב כצורך גדול פן ח"ו יבא לידי דליקה וכיו"ב. (ובתחלה ודאי הותר להדליק משום שמחת יו"ט. ולכא"ו באנו למחלוקת הר"ז והרמב"ן (הובאו בהר"ן פר"א דמילה) גבי אשתפוך חמימי קודם המילה. וי"ל). ומכ"ש דבכה"ג שהמים למעלה י"ל דקיל טפי. ע"כ נראה לפע"ד שאפשר להקל בזה. והש"ת יאיר עינינו בתוה"ק. אמן.]

סימן לא

ב"ה. פתח תקוה. תמוז תשי"ז לפ"ק.
לכבוד הרה"ג ר' שמואל עקיבא מרגליות יפה שליזנגר שליט"א.
 בני ברק. שלום רב. וישע יקרב.
אודות שאלתו בענין משיחת נעלים בשבוע שחל בו ט' באב, אם יש לאסור משום דדמי לכיבוס. והביא דברי הרב שבילי דוד אי"ח (סי' תקנא סק"ה) בדי"ה ודע, שכ' וע' מ"א ס"ק כב שאסור ללבוש מנעלים חדשים. וצ"ל שהם בכלל גיהוץ. ועמ"ש בהלכות חוה"מ (סי' תקלד) בדיון שחירת המנעלים. ע"כ. ושם כתב בזה"ל: להשחיר מנעלים נלע"ד פשוט שדינו ככיבוס. ע"ש. וא"כ יש לאסור

ויתקלקל, מותר לכ"ע לקטין האש ה', ויש עצה להניח דבר המפסיק בין האש והכל כדי לקטין קצת את כח האש ה'.

ג. אם האש גדול ורוצה לכסות את האש לקטין חומן ע"י כיסוי כרול (בלע"ד), ושכ"ח ביו"ט שחל בער"ש ורוצה לכסות האש לצורך השבת, מותר לעשות כן ביו"ט ה'.

ד. מותר לשים ביו"ט קדידה של מים ע"ג האש כדי שיעברו על שפת הקדידה ויכבו את האש מתחתיו, אכן יש לו להשתמש במים לכישול קדידה וכדומה דה"ל לצורך יו"ט, דוקא במקום צורך כגון שמפחד שהולדים יתקרבו לאש, או מותר למלאות קדידה מים, כדי

שי' צ"ח וש"ת שרגא המאר ח"ג סי' ס"ה, וכן הורו כ"ק אומרי' מסאטמאר וכ"ק אומרי' מקלויענבורג זצ"ל להחמיר שלא לכבות הגאז ביו"ט.

ה) טו"ז סי' תקכ"ב סק"ג, וא"ר סי' תקי"ד אות ב ומ"ב סק"ז ומקרא קודש סי' ב' אות י"ד.

ו) פשוט.

ז) דליכא חשש מבכיר את הכרול וכמ"ש הרמב"ם הובא במג"א סי' שיי"ח סק"י המחמ"ם את המתכת עד שנעשה גחלת ה"ן מבשל דדוקא כשנעשה גחלת אבל כל זמן שאינו חם כ"כ מותר, וכמו שהאר"ך בקצות השלחן סי' קל"ד דאף אם נעשה המתכות שחורה אינו פס"י, ועוד דלא ינחא ליה בזה, וסיים וכן מעשים בכל שבת שמרימים הבגדים מעל הפת שבו טמונים התבשילים כדי להוציא התבשילים ומחזירים אותם אח"כ ולא חששו שמא יגרם חימום להבלעך שתהא יס"ב או שיעשה גחלת עכ"ל. ועי' בחורי"א או"ח סי' ל"ד אות י"א, שר"ת אגרות משה אר"ח ח"א סי' צ"ג, שר"ת מנחת שלמה סי' י"א וש"ת שבט הלוי ח"א סי' צ"א בזה.

להבה אחרת שדולקת דרשאי להקטין את הלהבה הגדולה ה', ולמעשה יש להחמיר, ובפרט כומניו שרגאז אינו כיוקר כ"כ ואין התפסד גדול ה', ואם אין לו לבד אחר לדולק ויש חשש שהמאכל ישרף

אסור לכבות דאין שום צורך לזה, וכל המחלוקת דר"י ורבנן היא באם חייב להדליק אש חדשה, דלרבנן מלאכת כיבוי הואיל דאינה מתקנת גוף האוכל, אלא מונעת שריפת המאכל, לכן אם אפשר להדליק אש אחרת אינה נחשבת למלאכת אוכל נפש אלא למכשיריו, וכמ"ש הבי"ח בסי' תקי"ז ד"ה דדוקא בתנורים, דלכן לא אמרינן מתוך גבי גרפות התנור, ואסור מפני שאין הכיבוי מתקן האוכל נפש ממש, דדוקא במקום שהאש שורפת המאכל וא"א להדליק אש אחרת או חשיב הכיבוי כמלאכת אוכל נפש, משא"כ בהבערה שהיא בעצם מלאכת אוכל נפש וכל אופן המלאכה הותרה, ולכן עדיף להבעיר אש אחרת, מלכבות. ור"י ס"ל דאם הוי כיבוי כמכשיריו, הרי גם מכשירי אוכל נפש הותרו כיו"ש, ולכן אף שאפשר לו בהדלקה שרי לכבות, אבל כשיש לו אש אחרת חשיב הכיבוי כמלאכה שלא לצורך ואסור. וכ"כ בספר קלח של או"ב. וראה בשו"ת חלקת יעקב ח"א סי' ס' ושע"ים מצויינים בהלכה סי' צ"ח סק"ג שכתבו שאין להרעיש על המקללים, ולמעשה נכון להחמיר.

78

א) שר"ת אגרות משה הנ"ל וש"ת כוונת הלב סי' ל', ועי' בשו"ת מגדלות מרקחים אר"ח סי' צ"ז שחידש דבכ"בוי הגאז ליכא איסור כיבוי, שכל רגע ורגע דולק אויר אחר ול"ש לומר דנכבה אותו הגאז שהיה דולק, רק שהקנה נסגר שלא יבוא עוד, ואותו הגאז שהיה בחוץ נבערה לגמרי ולא נכבה כלל עיי"ש. וכ"כ בשו"ת בית אבי ח"ד סי' ק"ב, ובסי' ז' נוטה להחמיר לכבות הגאז שלא יקדיח התבשיל ואינו מחוייב לפתוח גאז אחר עיי"ש. וכ"כ בשו"ת חקי חיים ח"א סי' ע' להקל לכבות גאז לצורך, כיון דלא אתי לירי איסור מה"ת מפני שאין עושה פחמים, וכמ"ש ברע"ת סי' רס"ה וש"ת מלמד להועיל סי' ס'.

ד) כן דעת רוב גדולי זמנינו וכמ"ש בשו"ת חלקי ח"א סי' ס', קלח של או"ב סי' ו', שר"ת מנח"י ח"א סי' נ"ה, שר"ת קנין תורה ח"ב סי' ע"ה, שו"ת באר משה ח"ח סי' קכ"ח, שר"ת משגי"ה ח"ז סי' ע"ה, שו"ת קנין תורה ח"ב

